

Oroszország belső állapotai.

— Irta: Johannes V. Jensen (Kopenhága.) —

Tavaszkor a Keletről való visszautazásban a transzsibíriai vasuton jöttem Oroszországon keresztül. A mostani nagy események oly élénken idézik fel emlékemben, mint láttam akkor Oroszországot először, röptében, ahogy az ember valamit vonatról lát, de elmoshatatlanul.

Olvasás idején volt, de a korai fázós virágok már ott virultak a vasuti töltésen. Oroszország ezért él tavaszi hangulatban emlékemben. És láttam parasztokat és parasztgyerekeket, igazi parasztokat, aminőket valaha láttam és aminőknek a láthatására soha többé nem számítottam. Ugy vonzottak, mint az elvesztett, de újból fellelt szülőföld.

A legtöbb ember Nyugateurópából utazik Oroszországba és a megfogható kultúra benyomását nyeri, én azonban az ellenkező irányból jöttem, miután hónapokon keresztül lefokozta igényeimet a Kelet és a kínaiak nivója. Ha keletről jő az ember Oroszországba, nemcsak az az érzése, hogy ez már Európa, hanem a legrégebb és a maga módja szerinti előkelő Európa. Ázsia-nak csak akkor látni Oroszországot, ha az ember tovább utazik Német- és Franciaországba. Ott ezt a könnyed ázsiai népparfümöt hamar minősítjük kulturátlanságnak. Vakard meg az orosz és kibujik belőle a tatár, mondják. Viszont azonban ha Oroszországból jön az ember, feltűnő az igazi nyugateurópainak figyelemreméltó szárazsága — ha ezt megvakarjuk, bizonyára csak csontot érünk.

Oroszország Szibériában kezdődik. A Mandzsuriában az ekebarázdák még görbe vonalúak, valószínűleg azért, hogy a gonosz szellemek ne tudjanak e földeken járni, mert a kínaiak fölfogására jellemző, hogy szerintük a gonosz szellemek csak egyenes vonalban tudnak menni. Ebben a babonában az orosz nem osztozik, mert Szibériában a barázdák már egyenes vonalúak.

A hosszú ázsiai ruha átalakul itt kaftánná és európai szabásu kabáttal végződik. Közben fok a szibériai parasztnak az a szokása, hogy a ruháját a dereka körül kötéssel fogja össze. Egyébként megvan a saját csizmadivatja, hatalmas nemezbéléssel, amelynek készítésére gondolva a kirgiz jut az ember eszébe. Csak rövidebb utakra alkalmasak, de valószínűleg az egyetlen lábbeli, amellyel e vidéken a láb melegen tartható. Az egyik állomáson láttam egy parasztot, aki lehuzta a csizmáját, mert valami nyomta a lábát, bizonyára beleszorult valami a csizmába — és csakugyan, egy diónagyságu kavics volt benne. Ilyenek az orosz paraszt idegei.

Szibériában találkozunk az igazi orosz néptípussal, amely régi, felhasználatlan ösztönökről mesél. Látni embereket, akikről leri a szegénység és tudatlanság, de azért nem züllöttek. A nyomor nem tudja őket tönkre tenni; jámborok mint az ökrök, jólelkűek, zárkóztak. Habár fantasztikusan piszkosak, nem visszataszítóak. Az egészséges ember sohasem áraszt egészen kellemetlen szagot, ha keresztsége óta em érte is víz a testét.

Kevéssel való beérésük rokonszenvet keltő. Az állomásokon láthatni ezeket a szófukar gnómkokat, amint a földön ülnek fehér kenyeret majszolva és teát szűrészölve hozza. És ez még ünnepi lakoma, mert odahaza száraz fekete kenyér az eledelük. A szibériai vasuti állomás körül ott terül el a teljesen sík és kopár alföld az ég minden tája felé. Ezen az óriási térségen laknak ők és évenként ha egyszer jön egyikük-másikuk sok mérföldnyi távoból az állomáshoz. Vasutat látni szórakozás nekik. A fehér kenyér elfogyasztása után egy mesével gazdagab-

ban tér vissza az ő sárkunyhójába valahol a síkságon, ahol néhány más vakondokkal faluvá verődött össze.

Távol a láthatáron néha a kémények és füst egy-egy sora látszik, ott laknak ők. Mélyebben Oroszország felé a falvak mind nagyobbakká válnak, itt-ott a házak egész utcája, de mindig megőrizve egérszürke félig földbe süppedt kinézésüket, szürke faházak, fakó széna boglyák.

Szokásaira és külsejére nézve egy-egy Diogenesz minden paraszt, egyszerűségük azonban valódiabb, mint e ravasz cinikusé. Arckifejezésük általában a lappokéra vagy még inkább a svéd-lapp keveréktípusra emlékeztet. Egészen szőrösök, bozontosak, védelmül az éghajlat ellen, lelkiükben primitívek. Az orosz ugynevezett vallásos, valójában láthatatlanul pogány sötétség leri róluk. A hosszuhajó pópák inkább a sámánokra emlékeztetnek, semmint a nyugateurópai értelemben vett papokra. Azonban ó-északi típusu parasztokat is látni Oroszországban, sőt tisztább típusban, mint akár Skandináviában és Németországban: magas, karcsu legények rézsárga hajjal és erős szemöldökkel. A vonatról látni, amint a magas tömpe-orru legények az itatóhoz lovagolnak vagy zöldszínű bluzokban a vasuti töltésen dolgoznak, csupa hosszú, szélesvállú fickó, mintha valamennyi ugyanazon férfiformára volna öntve. Ezekből áll az orosz katona-anyag. Ezek a jólelkű legények mindent képesek elviselni, de gyűlöletre képtelenek. És ezeknek a sorsa most az, hogy milliószámra hulljanak el. Miért?...

Vajon, hogy érzi magát az orosz parasztleány, aki elveszítette a kedvesét? Oroszországban látni még igazi parasztleányokat, akiknek szép szerény arcát fejkendő övezi. Meztláb vagy hosszuszárú csizmában integetnek és mosolyognak a vonat felé a mezőről, ahol béresmunkát végeznek.

A hó elolvadt és csak hellyel-közzel látni az árkokban vagy bokrok alján egy-egy fehér sávot. Sok-sok mérföldnyire terültek el a megszántott földek. A nagy, nyílt, meztelen Oroszország ott kérkedett a tavaszi ég alatt az ő folyóival, mocsaraival, nyírferdeivel. Kis pompás szélmalmok forogtak az áprilisi szélben, a falvak földrakásokhoz hasonlítottak, amelyekről félig elolvadt a hó. Kint a hótól megszabadult, még terméketlen és a nap melegétől füstölgő szántóföldeken játszadozó parasztyermekek ugráltak. Miután a hosszú, hosszú télen a kályha mögött a kuckóban üldögéltek, most, hogy a hó eltakarodott, kijöttek játszani. Látom, amint lehúzzák a harisnyájukat és megpróbálják, milyen hideg a mocsarak vize, felmászni a létrás szekerekre és sütkéreznek „városba kocsikázást” játszva — mily ismerős ez nekem.

Az egyik állomáson, miután átrobogtunk a Volgán, parasztyermekek gyönyörű, hidegkék tavaszi kökörcsint kínálnak. A kicsinyek szerények, kézen fogva állanak a peronon a napfényben, de még jeges levegőben. Egészen olyan a szaguk, mint azé a népiskoláé, amelybe gyermekkoromban jártam...

Ezek talán csak nem estek még el, a behívások talán még nem ragadták el őket, habár azok, akik akkor tizenkét évesek voltak, most tizenöt vagy tizenhat évesek. Reméljük, hogy az ő kedvükért véget vet a harcnak az az új Oroszország, mely e tavasszal született meg.

Lakásinség Szegeden.

(Saját tudósítónktól.) Mig mások repeső örömmel, lesve várják a majálisok lágy havát, addig sokan — minden nap, mely közelebb viszi őket szép májushoz, minden nap a karcsu báránnyelők helyett borús, zivartart jelző fellegeket látnak maguk felé csoportosulni. Mert közeleg a május és vele együtt jönnek a lomha, nagy butorszallító kocsik, a költözködő emberek vándorútja és a bosszuságok egész hosszú sorozata.

Az idei május pedig igen sok bosszuságot ígér az ártatlan lakóknak, akik arra a mártírsorsra jutottak, hogy máshol kell tanyát verniök. Mert most mincs lakás, mincs, elbujt, mint a sárga arany, de hogy hová — az kérdés, szörnyű nagy probléma. És ezt a problémát nagyon nehéz megfejteni. Találgatunk, ezt is, azt is felrójuk okául, de egyik sem igaz, ez sem, az sem. Pedig a lakások nem lettek kevesebbek, még meg is szaporodtak egy pár új házzal, a családok is szélesebb huzódtak egymás közelébe, néhol két-három család él egy lakásban és még sincs — mincs.

A házbéreket is felemelték, a házakért pedig, hallatlan és hihetetlenül óriási vagyontokat fizetnek. A háziurnak felmondania sem szabad a legújabb miniszteri rendelet értelmében.

Lehet, hogy a háború által meggazdagodott családok, mikor házat vettek maguknak, lefoglalták az egész épületet és részben ez is oka annak a nagy, szinte elviselhetetlen lakásmizériának, amely jelenleg Szegeden uralkodik. Előkelő családoknak képezi legnagyobb gondját, hogy hová költözzenek a rohanva közelgő május elsején a felmondott lakásból. Hogy némi véleményt alkothassunk magunknak erről a nagy mizéria felől, a *Délmagyarország* munkatársa felkereste a legilletékesebb, legjobban informált helyet, az egyik szegedi lakásközvetítő iroda tulajdonosát aki kérdéseire a következő választ adta:

— Hogy most Szegeden és általában az egész országban uralkodó lakásmizériának mi az oka, arról a legkevésbé van fogalmam. Most a legnagyobb lakásforgalom idején, irodámban egyetlen üres lakás sincs bejelentve, noha máskor alig győztem a címetek nyilvántartani. Véleményem szerint nem kevés helyet foglalnak el a még most is itt tartózkodó erdélyi menekültek, kiknek mindegyiküknek külön lakásuk van, Azonkívül a háború kitörésekor nagyon sok katonatiszt és közkatona családja költözött Szegedre és ezeknek nagy része még most is itt tartózkodik.

És most jön a május és a házak kapuin nem függenek lakáshirdető cédulák, a kiürülő lakásokat a lakásnélküliek százai lesik és a kivonulók pedig talán a butorkocsik mélyén találnak ideiglenes otthonra.

Sok pénzt

takaríthat meg havonta a világítási számláján, ha a világhírű félwattos OSRAM izzókörtékkel világít. Kizárólag kapható FORGÓ SOMA világítási vállalatánál Szegeden. — Telefon 165.

A Délmagyarország telefonjai

Szerkesztőség 305.
Kiadóhivatal 81.